

Datum

2022-01-18

Vår referens

Jörgen Dehlin

Utvecklingssekreterare

jorgen.dehlin@malmo.se

Matts Hansson

Utvecklingssekreterare

matts.hansson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Biblioteksplan 2022-2027 STK-2021-1520

Sammanfattning

Biblioteksverksamheten i Malmö stad ingår i det allmänna biblioteksväsendet. Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska landets kommuner anta en biblioteksplan för biblioteksverksamheten i kommunen. Nuvarande biblioteksplan – med den ursprungliga giltighetstiden 2015-2020 – förlängdes av kommunfullmäktige 20 december 2020 (§ 289) att gälla också under 2021. Det här ärendet behandlar Malmö stads biblioteksplan för perioden 2022-2027. Förslagen till beslut är att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige godkänna biblioteksplanen med en mindre justering och att anmoda kulturnämnden att samverka med berörda nämnder kring intentionerna i biblioteksplanen enligt vad som anförs i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige godkänner Biblioteksplan 2022-2027 med den justering som anförs i ärendet rörande texten under målområde 3:1
2. Kommunfullmäktige anmodar kulturnämnden att samverka med berörda nämnder kring intentionerna i biblioteksplanen enligt vad som anförs i ärendet

Beslutsunderlag

- Biblioteksplan 2022-2027
- Kulturnämnden beslut 211026 § 102 med Reservation (SD) och (V)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 220124 - Biblioteksplan 2022-2027
- Svar från tekniska nämnden att avstå ifrån att yttra sig
- Remissvar från Region Skåne
- Remissvar från funktionsstödsnämnden
- Remissvar från servicenämnden
- Remissvar från fritidsnämnden
- Remissvar från hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Remissvar från grundskolenämnden
- Remissvar från förskolenämnden
- Revisorskollegiet beslut 210929 § 125 - att avstå ifrån att yttra sig
- Remissvar från valnämnden
- Förskolenämnden beslut 210929 § 129
- Remissvar från miljönämnden
- Tjänsteskrivelse från kulturförvaltningen
- Remissvar från stadsbyggnadsnämnden
- Miljönämnden beslut 210929 § 162
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 211020 § 397
- Grundskolenämnden beslut 210929 §155 med Reservation (SD)
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 210924 § 118
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 210923 §127
- Servicenämnden beslut 210928 §110
- Fritidsnämnden beslut 210923 §149
- Funktionsstödsnämnden beslut 210920 §98
- Valnämnden beslut 210928 § 36 med Särskilt yttrande (SD) och (M)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-01-24

Kommunstyrelsen 2022-02-09

Kommunfullmäktige 2022-03-03

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder

Ärendet

Biblioteksverksamheten i Malmö stad ingår i det allmänna biblioteksväsendet. Enligt bibliotekslagen (2013:801; §§ 2, 4-5) ska biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Detta ska biblioteken göra bland annat genom att erbjuda tekniska hjälpmedel, litteratur på de nationella minoritetsspråken, litteratur på andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska samt litteratur på lättläst svenska.

Enligt bibliotekslagen ska landets kommuner anta en biblioteksplan för biblioteksverksamheten i kommunen. Nuvarande biblioteksplan – med den ursprungliga giltighetstiden 2015-2020 – förlängdes av kommunfullmäktige 20 december 2020 (§ 289) att gälla också under 2021. Det här ärendet behandlar kulturnämndens förslag till Malmö stads biblioteksplan för perioden 2022-2027. Förslaget till biblioteksplan har tagits fram av kulturförvaltningen i nära samarbete med grundskoleförvaltningen och i dialog med övriga berörda förvaltningar och aktörer i staden (ett av instrumenten har varit en remisskonferens). Kulturnämnden godkände biblioteksplanen vid

sitt sammanträde 26 oktober 2021 (§ 102).

Kulturnämndens sammanfattning av yttrande efter remissutskick

Under september 2021 har alla nämnder i Malmö stad och kulturnämnden i Region Skåne haft möjlighet att komma in med yttranden på den remissversion som kulturnämnden tog beslut om 1 september 2021. Det bör framhållas att remisstiden varit mycket kort (1 september-1 oktober).

Kulturnämnden gör den sammanfattande bedömningen att alla nämnder som inkommit med yttranden i grunden är positiva till Biblioteksplan 2022-2027. Flera nämnder lyfter i sina yttranden det som positivt att biblioteksplanen ska utveckla och stärka samverkan mellan förvaltningarna i staden. I yttrandena finns även potentiella förslag inför det framtida arbetet – framför allt när det gäller gemensamma prioriterade målgrupper, läs- och språkutveckling, mötesplatser och uppdrag samt kring hur Malmö utvecklas och växer som stad.

Om de inkomna yttrandena

De nämnder i Malmö stad som inkommit med yttranden till kulturnämnden är miljönämnden, funktionsstödsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, servicenämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, fritidsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, grundskolenämnden, förskolenämnden och valnämnden. Tekniska nämnden och revisorskollegiet har meddelat att de avstår från att yttra sig (i tekniska nämndens fall med hänvisning till den korta svarstiden).

Vid kulturnämndens behandling av Biblioteksplan 2022-2027 inkom (SD) med ändringsyrkande och skriftlig reservation medan (V) inkom med skriftlig reservation.

Vid grundskolenämndens behandling av remissversionen inkom (SD) med skriftlig reservation.

Vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens behandling av biblioteksplanen inkom (MP) med yrkande om ändring i nämndens yttrande. Yrkandet bifölls av nämnden.

Vid hälsa-, vård- och omsorgsnämndens behandling av biblioteksplanen inkom (M) med yrkande om ändring i nämndens yttrande. Yrkandet bifölls av nämnden.

Vid stadsbyggnadsnämndens behandling av biblioteksplanen inkom (C) och (M) med yrkande om ändring i nämndens yttrande. Yrkandet bifölls av nämnden.

Vid valnämndens behandling av biblioteksplanen inkom (M) och (SD) med särskilda yttranden. Vidare inkom (S) med yrkande om ändring i nämndens yttrande. Yrkandet bifölls av nämnden.

Även Region Skånes kulturnämnd har inkommit med yttrande. Samtliga yttranden och protokollsutdrag – från såväl Malmö stad som från Region Skåne – biläggs ärendet.

Om Biblioteksplan 2022-2027

Biblioteksplan 2022-2027 anger riktningen och ambitionerna för det allmänna biblioteksväsendet i Malmö under perioden. Planen beskriver vad verksamheten vill uppnå, vilka metoder den har som ambition att använda och hur planen ska följas upp.

Planeringen för perioden är centrerad kring tre utvecklingsområden till vilka målbilder och mål är kopplade. De tre utvecklingsområdena är *Likvärdighet och jämlikhet*, *Behov och rättigheter* och

Malmö växer och samverkan.

Biblioteksplanen stipulerar att arbetet med och uppföljning av planens utvecklingsområden ska göras genom en förvaltningsövergripande handlingsplan. Den ska följas upp i samband med den årliga verksamhetsplaneringen på kulturförvaltningen under den period som biblioteksplanen är giltig. I handlingsplanen ska biblioteksplanens utvecklingsområden och mål brytas ned i aktiviteter, insatser eller processer som ska beskriva en strävan mot målbilderna och vara ett stöd i samband med uppföljning. Sammantaget ska handlingsplanen bidra till en relevant och aktuell biblioteksplan.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret konstaterar liksom kulturnämnden att de nämnder som inkommit med yttranden i grunden är positiva till Biblioteksplan 2022-2027. Stadskontoret ser också att biblioteksplanens bärande delar vad gäller bibliotekens grunduppdrag, prioriterade målgrupper och identifierade utvecklingsområden harmonierar väl med de tidigare nämnda intentionerna i bibliotekslagen (§§ 2, 4-5). Stadskontoret ser därför ingen anledning att inta en annan hållning till biblioteksplanen än den stadens nämnder anför i sina respektive yttranden. Ett medskick inför kommande biblioteksplaner är dock att utelämnas avsnitten om interna arbetsätt, olika organisationsformer och processen för att ta fram planen och istället ta upp detta i tjänsteskrivelsen och i beslutsunderlag i övrigt.

Vidare instämmer stadskontoret i stadsbyggnadsnämndens betoning av behovet av en tidig och löpande samverkan kring lokalisering av nya bibliotek i staden. Inom ramen för lokalförsörjningsprocessen har kulturnämnden tidigare tagit upp frågan om lokalbehov för biblioteken och i förslaget till biblioteksplan anger kulturnämnden att det kommer att behövas sju nya bibliotek fram till 2047. Servicenämnden förstärker stadsbyggnadsnämndens hållning genom att i sitt yttrande framhålla att nämnden gärna ser att information om bibliotekens utbyggnadsplaner når serviceförvaltningen så tidigt som möjligt. Det är stadskontorets uppfattning att denna önskan från servicenämnden torde gälla även för stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden. I takt med att staden förtätas allt mer ökar behoven av att ha en lång framförhållning för planering av plats och mark för kommunal service. Stadskontoret menar därför att det är viktigt att kulturnämnden så snart som möjligt inleder diskussioner med berörda nämnder om bibliotekens behov.

Kulturnämndens kontakter med berörda nämnder enligt ovan behöver innefatta nogsamma diskussioner om ekonomiska konsekvenser av intentionerna för biblioteksverksamheten. Stadskontoret noterar att det saknas resonemang om ekonomiska konsekvenser och möjlig finansiering på såväl kort till medellång sikt (planens giltighetstid) som på lång sikt (att Malmö prognostiseras ha en halv miljon invånare inom 30 år). Stadskontoret är medvetet om att det kan vara svårt att sja om framtida ekonomiska förutsättningar och just därför kan det vara motiverat att redan nu fundera över möjliga alternativa sätt att bedriva biblioteksverksamhet – några exempel kan vara digitala bibliotek eller bibliotek integrerade i annan verksamhet. Malmö stad tillämpar principiellt justeringar av nämndernas ekonomiska ramar utifrån bland annat demografiska förändringar men under perioder med snävare ramar kan prioriteringar bli nödvändiga – därför kan kommunen även behöva utreda alternativa verksamhetsformer. Genom att arbeta med alternativa scenarier av den här typen intar den kommunala organisationen en proaktiv hållning som ger ökade förutsättningar för en så god service som möjligt för Malmöborna även om de ekonomiska förutsättningarna skulle förändras.

Mål 3:2 i biblioteksplanen berör bibliotekens behov att utveckla och stärka samverkan med

lokal- och civilsamhället, med föreningslivet och med det fria kulturlivet i Malmö. På uppdrag av kommunstyrelsen (STK-2020-773) pågår på stadskontoret ett arbete med en samlad ansats för lokal utveckling i Malmös olika områden. I detta finns tydliga paralleller till det mål som biblioteksplanen uttrycker. Stadskontoret ser det därför som väsentligt att kulturnämnden stämmer av och eventuellt samordnar arbetet med mål 3:2 med det samlade arbetet med lokal utveckling.

Stadskontoret noterar vidare att Biblioteken i Malmö (BiM) anger en "vision" som enligt biblioteksplanen ska användas internt i biblioteksorganisationen för att beskriva den gemensamma färdriktningen. Även om användningen av visionsbegreppet kan variera mellan olika organisationer kan sammanhållning sägas vara ett vanligt motiv – och det är också både vanligt och att rekommendera att visionen är en till antalet. I exemplet Malmö stad är en av de stora utmaningarna att hålla samman den mycket heterogena uppgiftsflora som kommunen har ett åtagande bland annat gentemot staten att hantera. Genom att använda utsagor om var Malmö stad vill vara på mycket lång sikt kan organisationen riktas in på och samlas kring riktning och handling. Visionen blir då en riktningsskivare för exempelvis kommunövergripande planer och program och skapar också förutsättningar för mening och sammanhang för stadens medarbetare. I Malmö stad uttrycks denna samlade vision i kommunens budget som beslutas av kommunfullmäktige. För att undvika otydlighet och konflikter i verksamhetsstyrningen ser stadskontoret det som mycket viktigt att denna BiMs "vision" – som handlar om en avgränsad del av den kommunala verksamheten – uteslutande används internt av biblioteken själva och inte blandas samman med den vision som kommunfullmäktige antagit i samband med Malmö stads budget.

Stadsbyggnadsnämnden framhåller i sitt yttrande att Malmö som halvmiljonstad 2047 inte är en vision eller förväntan utan en prognos. Stadsbyggnadsnämnden anser därför att texten under målområde 3:1 i biblioteksplanen bör justeras så att detta framgår. Stadskontoret instämmer i detta och föreslår att texten justeras till "Malmö stad prognostiserar att staden kommer att växa till en halvmiljonstad 2047".

Förslagen till beslut är att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna biblioteksplanen med justeringen ovan och att anmoda kulturnämnden att samverka med berörda nämnder kring intentionerna i biblioteksplanen utifrån vad som anförs i ärendet.

Ur ett mer allmänt perspektiv vill stadskontoret lyfta ett utvecklingsbehov vad gäller planering och samordning som aktualiseras genom föreliggande biblioteksplan men som kan generaliseras till att omfatta även annat arbete med nämndsövergripande styrdokument och styrning. Korta svarstider liknande den för biblioteksplanen (1 september-1 oktober) riskerar att bidra till mindre genomarbetade och ibland uteblivna svar då yttrandena inte hinner behandlas i respektive nämnd. Problemet skulle kunna lösas med en framförhållning och planeringshorisont som gör det möjligt att hålla tidsramarna för de beslut som ska fattas och få bättre förutsättningar för dem som ska svara på remisserna. Ytterst handlar detta om behovet att tydliggöra ansvaret för samordning, ledning och uppföljning av nämndsövergripande frågor (dvs frågor som rör mer än en nämnd) vilka ibland – som i det här fallet – resulterar i styrdokument beslutade av kommunfullmäktige. På stadskontoret pågår nu ett utvecklingsarbete som bland annat syftar till att ytterligare utveckla och förtydliga kommunstyrelsens roll i samordningen, ledningen och uppföljningen av nämndsövergripande angelägenheter.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör